

> Retouradres: RIVM/VSP/BGGO, Postbus 1, 3720 BA Bilthoven.

Mevr. M. Bos
Donastraat 170
8226 LC Lelystad

Datum: 9 maart 2017

Betreft: hernieuwingsaanvraag markttoelating C/NL/04/02_001

Geachte mevrouw Bos,

U heeft tijdens de publieke consultatie betreffende de kennisgeving van een hernieuwingsaanvraag van C/NL/04/02, met dossiernummer C/NL/04/02_01, commentaar ingediend namens De Gentechvrije Burgers. Gedurende 30 dagen kon door een ieder in de Europese Unie (EU) publiek commentaar op dit door Nederland opgestelde beoordelingsrapport worden ingediend, via de website van het Joint Research Centre (gmoinfo-comments@jrc.ec.europa.eu). Er is alleen commentaar van u ontvangen. Uw commentaar heeft niet geleid tot de aanpassing van het betreffende beoordelingsrapport.

Aangezien de aanvraag voor de hernieuwde toelating voor import in de EU van snijbloemen van de genetische gemodificeerde anjers in Nederland is ingediend en omdat door geen van de EU lidstaten bezwaren zijn ingebracht tegen het advies tot hernieuwing van C/NL/04/02, zal toestemming voor hernieuwing conform Richtlijn 2001/18/EG worden gegeven door het land waar de aanvraag is ingediend. De toestemming voor import in de EU van snijbloemen van de genetische gemodificeerde anjers zal door de Nederlandse bevoegde instantie, het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (hierna: IenM) worden gegeven. Daarom ontvangt u van mij als de bevoegde uitvoerende instantie, een reactie op de door u ingediende commentaren.

1. U bent van mening dat de betreffende genetisch gemodificeerde anjers niet in de EU in het veld zijn getest voordat ze in de handel zijn gebracht. Dit is naar uw oordeel vereist volgens Richtlijn 2001/18/EG (preambule 25).

Reactie: De aanvraag betreft een hernieuwing van een eerder verleende vergunning voor import van snijbloemen in de Europese Unie. In Richtlijn 2001/18/EG zijn vereisten opgenomen waaraan een aanvraag voor een hernieuwing moet voldoen. De aanvraag voldoet aan die vereisten. Veldproeven zijn volgens deze vereisten niet noodzakelijk.

**Directoraat-generaal
Milieu en Internationaal**
Directie Veiligheid en
Risico's

RIVM/VSP/Bureau GGO
Antonie van
Leeuwenhoeklaan 9
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
[www.ggo-
vergunningverlening.nl](http://www.ggo-vergunningverlening.nl)

Contactpersoon
Bureau GGO

T 030 274 2793
F 030 274 4401
bggo@rivm.nl

Ons kenmerk
C/NL/04/02_001.vkd.1

Uw kenmerk

Kopie aan

Bijlage(n)

2. U bent van mening dat de aanduiding 'genetisch gemodificeerde anjers met een gewijzigde bloemkleur' onvolledig en misleidend is. Ten eerste omdat het snijbloemen zijn. Ten tweede omdat u van oordeel bent dat niet alleen de bloemkleur van de anjers is veranderd, maar dat de anjers geheel anders zijn dan de ouderlijn, omdat er onverwachte veranderingen zijn opgetreden, die niet zijn voorspeld. Hierbij verwijst u naar een tabel uit de oorspronkelijke aanvraag C/NL/04/02.

**Directoraat-generaal
Milieu en Internationaal**
Directie Veiligheid en
Risico's

Reactie: In de kennisgeving van de hernieuwingsaanvraag wordt vermeld dat het gaat om import, distributie en verhandeling van anjers met een gewijzigde bloemkleur. In het bijbehorende beoordelingsrapport wordt beschreven dat het hierbij gaat om import van snijbloemen. Daarom is er geen sprake van misleiding. Voor zover u wat betreft de onverwachte veranderingen doelt op de fenotypische veranderingen die zijn opgetreden als gevolg van de genetische modificatie en door de weefselkweek van het anjerweefsel, merk ik het volgende op. Dergelijke veranderingen zijn niet ongewoon en treden ook op bij veredeling van niet-genetisch gemodificeerde anjer planten. Genetische modificatie leidt per definitie tot een verandering ten opzichte van de ouderlijn, maar dit gebeurt ook bij gewone veredeling. De data in de tabel waarnaar u verwijst zijn al eerder beoordeeld onder dossier C/NL/04/02 en gaven geen aanleiding om te concluderen dat deze leiden tot schadelijke milieueffecten als gevolg van de import van de gemodificeerde anjers.

Datum
9 maart 2017

Ons kenmerk
C/NL/04/02_001.vkd.1

3. U bestrijdt uitspraken van de COGEM over 'het ontbreken van bewijs' voor het optreden van verwildering van anjers en bent van oordeel dat 'de COGEM niet op de hoogte is' van rapportages van schadelijke effecten na het eten van bloemblaadjes, zodat er naar uw mening geen garantie is dat dit soort effecten ook daadwerkelijk niet plaatsvinden.

Reactie: De COGEM is een onafhankelijke wetenschappelijke commissie die zich baseert op kennisbronnen zoals dossierinformatie, beschikbare wetenschappelijke informatie en wetenschappelijke publicaties en haar eigen expertise om tot een oordeel te komen over mogelijke risico's voor mens en milieu van ggo's. Zij houdt daarbij ook rekening met onzekerheden. Bij de beoordeling van het onderhavige dossier zijn de onzekerheden erg gering door de beschikbare biologische en ecologische kennis over deze gg-anjers en de geringe kans op verwildering. Ook met betrekking tot de consumptie van bloemblaadjes zijn eerder meerdere testen en analyses uitgevoerd. Deze beschikbare kennis en expertise is gebruikt om tot een conclusie te komen over mogelijke risico's voor mens en milieu en is via internet beschikbaar.

4. U verwijst naar eerder ingediende bezwaren tegen C/NL/04/02, waar u nog steeds achter staat.

Reactie: Uw ingediende bezwaren tegen C/NL/04/02 zijn in beschouwing genomen tijdens de procedure voor dat betreffende dossier en hebben toen niet geleid tot een aanpassing van de vergunning of de daarin opgenomen voorschriften. In het kader van deze hernieuwingsaanvraag geven uw bezwaren geen aanleiding om tot een ander oordeel te komen.

5. U bent van mening dat deze “kreupele gentech snijbloemen” niet op de EU markt moeten komen, en dat consumenten hier niet op zitten te wachten. U vindt dat als wordt besloten dat deze anjers toch op de markt worden toegelaten, hoewel u dit tegen Richtlijn 2001/18/EG vindt ingaan, elke gentech anjer afzonderlijk gelabeld moet worden.

Reactie: Een vergunning onder Richtlijn 2001/18/EG kan alleen maar worden geweigerd op grond van risico's voor mens en milieu. Economische argumenten, zoals de marktpreferenties van consumenten zijn daarvoor niet relevant. Voor de hernieuwing van de toelating van deze genetisch gemodificeerde anjer is de veiligheid herbevestigd op grond van -onder andere- monitoringsgegevens, zodat er geen sprake is van risico's voor mens en milieu. Er is daarom geen strijdigheid met Richtlijn 2001/18/EG. Er is daarom geen grond voor aanpassing van de vergunningsvoorwaarden in de zin die u suggereert, namelijk door labelling van elke afzonderlijke anjer.

**Directoraat-generaal
Milieu en Internationaal**
Directie Veiligheid en
Risico's

Datum
9 maart 2017

Ons kenmerk
C/NL/04/02_001.vkd.1

9 maart 2017,

DE STAATSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
namens deze:

het hoofd van het Bureau Genetisch gemodificeerde organismen,

H.P. de Wijs